

СЛУХАЛИ:

Про Висновок Рахункової палати про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у першому кварталі та інформацію щодо поточного стану виконання державного бюджету у 2025 році.

Відмітили:

Відповідно до частини 2 статті 110 Бюджетного кодексу України (*далі – Кодекс*) і частини 3 статті 7 Закону України "Про Рахункову палату" Рахункова палата подала Верховній Раді України (*далі – Верховна Рада*) та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (*далі – Комітет*) листами від 13.06.2025 № 06-1840 і № 06-1843 Висновок про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у першому кварталі, затверджений рішенням Рахункової палати від 10.06.2025 № 15-1 (*далі – Висновок РП*), водночас направила Кабінету Міністрів України (*далі – КМУ або Уряд*) Висновок РП, який містить рекомендації (пропозиції) КМУ для усунення виявлених відхилень і порушень /Висновок РП розміщено на офіційному сайті Рахункової палати/.

У Комітеті проаналізовано Висновок РП, останні звітні дані Міністерства фінансів України (*далі – Мінфін*), Державної казначейської служби України (*далі – Казначейство*), Державної податкової служби України (*далі – ДПС*), окремих головних розпорядників коштів державного бюджету (*далі – головні розпорядники*), інших державних органів щодо стану реалізації норм Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік" (*далі – Закон*) і виконання державного бюджету у поточному році та звернуто увагу на таке.

ЩОДО МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ

Визначення показників державного бюджету на 2025 рік у IV кварталі 2024 р. та реалізація Закону у I півріччі п.р. відбувалися в умовах продовження повномасштабної російської збройної агресії проти України (*далі – збройна агресія*), воєнного стану /введеного Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 (із змінами), затвердженим Верховною Радою/. Показники державного бюджету на 2025 рік сформовані на основі схвалених постановою КМУ від 28.06.2024 № 780 основних прогностичних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2025-2027 роки.

Керуючись Законом України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" (від 03.03.2022 № 2115–IX), Держстатом призупинено оприлюднення повної статистичної інформації і окремі макропоказники публікуються із запізненням. Разом з тим, Верховною Радою 18.06.2025 внесено зміни до цього Закону (*шляхом прийняття законопроекту за реєстр. № 13134*), якими відновлюється зобов'язання подавати статистичну та фінансову звітність до органів державної статистики.

Згідно з даними Держстату ВВП за I квартал п.р. порівняно з відповідним періодом 2024 р. за попередньою оцінкою збільшився на 0,9%

/враховано при затвердженні бюджету зростання на 2,7%/, індекс споживчих цін у травні п.р. до грудня 2024 р. становив 105,6%, в середньому за 5 місяців п.р. до відповідного періоду 2024 р. – 114,4% */враховано при затвердженні бюджету – відповідно 109,5% і 109,7%/*, індекс цін виробників промислової продукції у травні п.р. до грудня 2024 р. становив 96,3%, в середньому за 5 місяців п.р. до відповідного періоду 2024 р. – 138,1% */враховано при затвердженні бюджету (грудень до грудня попереднього року) – 111,1%/*. У Висновку РП зазначено, що стримуючими факторами зростання економіки у січні-березні 2025 р. залишалися продовження воєнного стану, скорочення експорту, обмежена логістика, міграція населення, руйнування енергетичної інфраструктури.

За інформацією НБУ, обсяг міжнародних резервів на 01.06.2025 становив 44,54 млрд дол. США і з початку п.р. збільшився на 0,74 млрд дол. США, або на 1,7%. Офіційний курс гривні щодо долара США за січень-травень п.р. в середньому становив 41,64 грн за долар */прогнозний середньорічний обмінний курс, врахований при затвердженні бюджету, – 45 грн/дол. США/*, облікова ставка НБУ з початку п.р. */13,5%/* поступово збільшувалася і з 07.03.2025 становить 15,5%.

Кошти бюджетів та інших клієнтів Казначейства на 01.07.2025 становили 354,6 млрд грн *(проти 299,3 млрд грн на 01.01.2025)*, у т.ч.: кошти на єдиному казначейському рахунку *(далі – ЄКР)* – 50,4 млрд грн *(проти 100,5 млрд грн відповідно)*, кошти на рахунках Казначейства в установах банків – 271,5 млрд грн *(проти 168,3 млрд грн)*, кошти на інших рахунках – 32,7 млрд грн *(проти 30,5 млрд грн)*.

Виконання Закону у 2025 р. (як і в 3 попередніх роках) відбувається з урахуванням особливостей бюджетного процесу в умовах воєнного стану, визначених пунктом 22 розділу VI Кодексу, якими зокрема спрощено окремі процедури виконання державного бюджету.

У I півріччі п.р. забезпечено нормативно-правове врегулювання виконання багатьох текстових статей Закону, що його потребували, однак деякі норми Закону Урядом ще не застосовувалися або залишаються нереалізованими, зокрема щодо:

дозволу вносити зміни до розпису спеціального фонду державного бюджету з метою відображення фактичного надходження кредитів (позик), залучених державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів *(далі – зовнішні цільові кредити)*, та витрат за відповідними бюджетними програмами, перерозподілу витрат між такими бюджетними програмами головних розпорядників */частина 2 статті 4 Закону/*;

надання права здійснювати понадпланові випуски облігацій внутрішньої державної позики *(далі – ОВДП)* в обмін на такі облігації акцій додаткової емісії банків, векселів, виданих Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, і для здійснення правочинів з державними деривативами */статті 16, 17 і 18 Закону/*;

розподілу між місцевими бюджетами залишків коштів за субвенцією на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, які утворилися на кінець 2024 р. *(за даними Казначейства такі залишки становили 93,36 млн грн) /абзац 3 статті 26 Закону/;*

розподілу бюджетних призначень за бюджетною програмою "Забезпечення інституційної спроможності органів державної влади" (код 3511360) */стаття 29 Закону/*, визначених у сумі 1 млрд грн *(при цьому порядок розподілу таких коштів затверджено постановою КМУ від 26.04.2024 № 609 (із змінами від 23.05.2025 № 598))*;

можливості надання фрахтувальникам, операторам та/або власникам морських суден та суден внутрішнього плавання, що ходять під прапором України та під прапорами іноземних держав, гарантій компенсації шкоди, заподіяної внаслідок збройної агресії, у сумі до 2 млрд грн за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету */стаття 35 Закону/;*

можливості спрямовувати зовнішні цільові кредити на фінансування загального фонду державного бюджету з подальшим передбаченням у наступних бюджетних періодах видатків спеціального фонду державного бюджету та джерел їх покриття */стаття 42 Закону/;*

дозволу здійснювати понадпланові випуски ОВДП у сумі 30 млрд грн в обмін на такі облігації акцій додаткової емісії ПрАТ "Укрфінжитло" */стаття 47 Закону/;*

порядку спрямування коштів державного фонду регіонального розвитку на реалізацію публічних інвестиційних проектів */стаття 48 Закону/*, передбачених у сумі 1 млрд грн (код 3121070);

доручення КМУ разом з ЦВК після припинення чи скасування воєнного стану подати на розгляд Верховної Ради пропозиції щодо внесення змін до державного бюджету в частині передбачення видатків на підготовку та проведення чергових виборів Президента України, народних депутатів України та місцевих виборів */пункт 8 Прикінцевих положень Закону/ (у зв'язку з відсутністю на даний час підстав)*;

доручення КМУ до 01.04.2025 розробити порядок розподілу коштів базового фінансування основної діяльності державних наукових установ, наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок закладів вищої освіти за результатами державної атестації таких установ (закладів) */пункт 23 Прикінцевих положень Закону/;*

доручення КМУ здійснити заходи щодо запровадження з 01.07.2025 пенсійної реформи, розробити та подати до 01.07.2025 на розгляд Верховної Ради проект закону про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення єдиних підходів перерахунку пенсій особам, пенсія яким призначена за "спеціальними" законами, незалежно від зміни зарплати (доходу)/грошового забезпечення та здійснення таким особам індексації пенсій на загальних умовах */пункт 30 Прикінцевих положень Закону/.*

У I півріччі 2025 р. не вносилися зміни до Закону *(так само не вносилися відповідні зміни у I півріччі 2024 р.)*. Пунктом 26 Прикінцевих положень Закону доручено КМУ у разі позитивної динаміки зміни прогнозних

макропоказників економічного і соціального розвитку України за підсумками виконання державного бюджету у I півріччі 2025 р. та з урахуванням можливостей ресурсної частини державного бюджету розглянути питання щодо можливості підвищення розмірів прожиткового мінімуму, мінімальної зарплати та збільшення видатків на виплату допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам з урахуванням аналізу поточного стану виконання таких виплат. Водночас Урядом подано на розгляд Верховної Ради проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік" щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань" (реєстр. № 13439 від 30.06.2025), яким передбачається передусім збільшити видатки державного бюджету на 400,5 млрд грн (при цьому видатки на оборону і безпеку – на 412,4 млрд грн з урахуванням зменшення окремих видатків), збільшити доходи державного бюджету на 147,5 млрд грн, зменшити надання кредитів з державного бюджету на 3 млрд грн, збільшити граничні обсяги дефіциту державного бюджету і державного боргу відповідно на 250 млрд грн і 184,9 млрд грн.

ЩОДО ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Доходи державного бюджету за січень-травень 2025 р. становили 1.541,2 млрд грн, що на 466,2 млрд грн, або на 43,4%, більше, ніж за відповідний період 2024 р. Подібні темпи зростання таких доходів спостерігалися також за підсумками I кварталу п.р. (більше на 44,3%, або на 284,1 млрд грн, ніж за I квартал 2024 р.), що згідно з Висновком РП відбулося за рахунок передусім неекономічних чинників, зокрема: власних надходжень бюджетних установ з інших джерел /на 157,5 млрд грн/, грантів від міжнародних партнерів /на 60,4 млрд грн/, змін податкового законодавства (змін в оподаткуванні військовим збором, акцизним податком на тютюнові вироби та паливо) /на 42,7 млрд грн/, надходжень, отриманих у зв'язку із виконанням Закону України "Про санкції" /на 5,3 млрд грн/; а також економічних чинників (інфляції, девальвації гривні, збільшення зарплати і грошового забезпечення військовослужбовців, зростання прибутку прибуткових підприємств і оподаткованого імпорту) /на 65,7 млрд грн/.

До загального фонду за січень-травень п.р. доходи надійшли в обсязі 1.061,1 млрд грн, що на 190,1 млрд грн, або на 21,8%, більше первинного плану на звітний період (без врахування поточних змін до розпису державного бюджету). Порівняно з відповідним періодом минулого року такі доходи збільшилися на 36,9%, або на 285,8 млрд грн, при плановому річному зменшенні на 2% /план на 2025 р. до факту за 2024 р./. Крім того, планові показники доходів загального фонду збільшено без внесення змін до Закону на 149,1 млрд грн (всього і за кодом 42020400 "Гранти на бюджетну підтримку, що надійшли до державного бюджету") у зв'язку з надходженням гранту, що залучається в результаті здійснення правочину з умовними зобов'язаннями, відповідно до пункту 35-1 розділу VI Кодексу, постанови КМУ від 06.12.2024 № 1388 та розпорядження КМУ від 13.12.2024 № 1251-р (з одночасним зменшенням на таку ж суму планових показників фінансування

загального фонду в частині зовнішніх запозичень). Таким чином, відносно уточненого плану на звітний період (1.020,1 млрд грн) виконання доходів загального фонду становило 104%. За оперативними даними, за I півріччя п.р. доходи загального фонду становили 1.302,3 млрд грн, або 61% затвердженого річного плану та більше на 248,2 млрд грн, або на 23,5%, первинного плану на звітний період (без врахування поточних змін до розпису державного бюджету) і на 55,2 млрд грн, або на 4,4%, уточненого плану на звітний період, а також збільшилися порівняно з відповідним періодом минулого року на 42,6%, або на 389 млрд грн.

На стан виконання доходів загального фонду позитивно вплинуло понадпланове надходження за I півріччя п.р. основних податків та деяких інших доходів, насамперед: міжнародної фінансової допомоги (грантів) (+167,2 млрд грн, або в 4,8 раза, до первинного плану на звітний період, а також +138 млрд грн до річного затвердженого плану /72,9 млрд грн/); коштів, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України "Про Національний банк України" (+20,3 млрд грн, або на 31,7%, при цьому зазначені кошти становили 84,2 млрд грн, що відповідає такому показнику у річній фінансовій звітності НБУ за 2024 р.); податку та збору на доходи фізичних осіб (+20,2 млрд грн, або на 13,7%); податку на прибуток підприємств (+12,1 млрд грн, або на 8,4%); ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (+10,7 млрд грн, або на 7,4%); частини прибутку державних підприємств та дивідендів на державну частку власності (+9,7 млрд грн, або на 21,2%); акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (+9,4 млрд грн, або на 14,1%).

Водночас за січень-червень п.р. не забезпечено виконання окремих планових показників доходів загального фонду, зокрема: ПДВ з ввезених на митну територію України товарів (–9,9 млрд грн, або на 3,9%); рентної плати за користування надрами для видобування природного газу (–4,65 млрд грн, або на 32,9%); ввізного мита (–2 млрд грн, або на 7,4%).

Бюджетне відшкодування ПДВ за 6 місяців 2025 р. здійснено в обсязі 86,2 млрд грн, що на 16,1 млрд грн, або на 23%, більше такого показника за відповідний період минулого року. При цьому за даними ДПС залишок невідшкодованих сум ПДВ на 01.06.2025 становив 30,3 млрд грн і збільшився на 7,3 млрд грн з початку п.р. Рахункова палата зауважила, що у I кварталі п.р. в умовах скорочення експорту товарів заявки на відшкодування платникам ПДВ збільшилися за внутрішніми операціями (зокрема платникам, які здійснюють постачання на території України товарів оборонного призначення).

До спеціального фонду за січень-травень п.р. доходи надійшли в сумі 480,1 млрд грн, що більше затвердженого річного плану на 286,2 млрд грн, або майже в 2,5 раза, і таких доходів за відповідний період 2024 р. на 180,5 млрд грн, або на 60,2%, переважно за рахунок перевиконання власних надходжень бюджетних установ (відповідно на 336,6 млрд грн, або в 6,9 раза, і на 161,8 млрд грн, або на 69,7%).

Зокрема, власні надходження бюджетних установ у звітному періоді становили 393,9 млрд грн (або 82,1% усіх фактичних доходів спеціального фонду), з них інші джерела власних надходжень бюджетних установ */до яких належать, насамперед, благодійні внески, гранти і дарунки, а також надходження від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів/* – 369,2 млрд грн (або 93,7% власних надходжень бюджетних установ), що на 368,7 млрд грн більше затвердженого річного плану. Як і в 3 попередніх роках, за 5 місяців п.р. величезні обсяги інших джерел власних надходжень бюджетних установ отримано в основному у вигляді майна (активів) в натуральній формі (336,8 млрд грн) та переважно бюджетними установами сектору національної безпеки і оборони *(найбільше бюджетними установами Міноборони /296,9 млрд грн/, МВС /16,8 млрд грн/ і ГУР Міноборони /12,8 млрд грн/)*, що проблематично планувати. При цьому, за інформацією НБУ, з відкритого ним спецрахунка для залучення коштів на підтримку ЗСУ за січень-травень п.р. перераховано більше 27 млрд грн на потреби сил оборони, що теж відображено як інші джерела власних надходжень бюджетних установ.

Згідно з пунктом 60 розділу VI Кодексу за 5 місяців п.р. до спеціального фонду державного бюджету надійшло 50,7 млрд грн частини "військового" ПДФО, або 48,7% річного плану (104,2 млрд грн), що спрямовується за визначеними напрямками у сфері безпеки і оборони. Поряд з тим, на виконання статей 33 і 36 Закону розпорядженнями КМУ від 04.04.2025 № 305-р і від 27.05.2025 № 509-р передбачено спрямувати за спеціальним фондом державного бюджету частину залишків коштів на 01.01.2025, які утворилися відповідно у Держгеонадра (128,06 млн грн) і НКРЕКП (195 млн грн), на здійснення заходів у сфері оборони.

Перевиконання доходів спеціального фонду порівняно із затвердженим річним планом також спричинено надходженням інших коштів, які не планувалися у додатку № 1 до Закону, зокрема:

1) на виконання статті 37 Закону Фондом соцстраху на випадок безробіття у лютому п.р. перераховано 5.023,18 млн грн *(не менше 95% залишку коштів, що утворився в нього на 01.01.2025 за рахунок надходжень єдиного внеску)* за кодом 24080000. Розпорядженням КМУ від 14.02.2025 № 120-р такі кошти разом із залишком коштів, перерахованим цим Фондом у 2024 р. і невикористаним (118,36 млн грн), передбачено спрямувати Мінекономіки (5.141,54 млн грн) на реалізацію 5 бюджетних програм щодо: часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва (код 1201310 – 500 млн грн); державного стимулювання створення індустріальних парків (код 1201340 – 500 млн грн); забезпечення державної підтримки реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями (код 1201360 – 500 млн грн); компенсації витрат за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення (код 1201420 – 2.000 млн грн); підтримки внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги (код 1201430 – 1.641,54 млн грн). За січень-травень п.р. видатки здійснено за 4 з 5 цих програм загалом у сумі 2.344,8 млн грн *(за*

кодом 1201360 видатки не проводилися), що свідчить про поліпшення стану використання таких коштів порівняно з I кварталом п.р. (з приводу чого Рахункова палата висловлювала зауваження);

2) відповідно до пункту 10 статті 11 Закону надходження, отримані у зв'язку з виконанням Закону України "Про санкції" (код 21087000), за 5 місяців п.р. становили 5.594,9 млн грн та згідно з пунктом 11 статті 14 Закону є джерелом формування фонду ліквідації наслідків збройної агресії;

3) відповідно до пункту 56 розділу VI Кодексу кошти, отримані як добровільні внески (благодійні пожертви) від фізичних та юридичних осіб приватного права та/або публічного права, для фінансового забезпечення заходів з відсічі збройної агресії проти України та ліквідації її наслідків, національної безпеки та оборони, відновлення, підтримки і розвитку України, надання гуманітарної допомоги (код 24070000) */що надходять на рахунки головних розпорядників, відкриті у НБУ, та зараховуються до спеціального фонду державного бюджету/* за січень-травень п.р. становили 568,4 млн грн (що в 1,9 раза більше, ніж за відповідний період 2024 р.) за 6 відповідними рахунками */у НБУ відкрито 14 рахунків/*, з них найбільше – кошти, отримані МОЗ для задоволення потреб охорони здоров'я (298,5 млн грн), кошти, отримані МОН для задоволення потреб освіти і науки (128,7 млн грн), і кошти, отримані Мінекономіки для фінансування заходів гуманітарного розмінування (94,1 млн грн). При цьому у січні-травні п.р. здійснювався розподіл таких коштів за 5 відповідними рахунками, з яких загалом використано 114,9 млн грн, або 4,8% таких коштів (з урахуванням залишків на 01.01.2025 у сумі 1.844,9 млн грн), що свідчить про недієвість головних розпорядників щодо розподілу і використання таких коштів;

4) відповідно до пункту 22-2 розділу VI Кодексу за січень-травень п.р. надійшли кошти з місцевих бюджетів у вигляді субвенції на перерахування коштів в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії РФ проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності (код 41011100) в обсязі 10 млн грн, які згідно з розпорядженням КМУ від 09.05.2025 № 450-р спрямовано Міноборони на бюджетну програму 2101020. Крім того, на цю програму розпорядженням КМУ від 07.03.2025 № 203-р спрямовано залишки зазначеної субвенції на 01.01.2025 у сумі 52,94 млн грн.

За січень-травень п.р. до спеціального фонду надійшло міжнародної фінансової допомоги (грантів) загалом у сумі 2,3 млрд грн, або лише 15,7% затвердженого річного плану (14,75 млрд грн). Водночас, статтею 27 Закону визначено, зокрема, що у 2025 р. надходження коштів в рамках програм допомоги і грантів ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, що мають цільове спрямування і не передбачені додатком № 1 до Закону, за рішенням КМУ спрямовуються за спеціальним фондом державного бюджету на реалізацію відповідних проектів, програм та заходів. Відповідно до цієї норми на 01.07.2025 прийнято 5 рішень Уряду щодо надходження і цільового спрямування додаткових грантів *(розпорядження*

КМУ від 24.01.2025 № 58-р, від 21.02.2025 № 145-р і від 14.03.2025 № 220-р, постанови КМУ від 04.06.2025 № 661 і від 23.06.2025 № 737) на загальну суму 19,6 млрд грн, при цьому такі кошти за 5 місяців п.р. надійшли в сумі 80,3 млн грн. Отже, дії Уряду і відповідних центральних органів виконавчої влади щодо залучення цільових грантів у звітному періоді були недостатніми.

Стосовно загального стану виконання грошових зобов'язань платників податків щодо державного бюджету слід зазначити, що за даними ДПС на 01.06.2025: переоплати становили 61 млрд грн (зменшилися з початку п.р. на 15,5 млрд грн, або на 20,3%), податковий борг – 125,8 млрд грн (зменшився з початку п.р. на 9,1 млрд грн, або на 6,8%). У Висновку РП вказано, що борг платників податків перед державним бюджетом зменшився з початку року за рахунок вилучення з обліку заборгованості за результатами податкових перевірок внаслідок оскарження їх платниками та скасування відповідних податкових повідомлень-рішень.

ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

За січень-травень 2025 р. державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 440,67 млрд грн /при затвердженому граничному обсязі – 1.640,6 млрд грн/, у т.ч. за загальним фондом – з дефіцитом у сумі 471,6 млрд грн, що на 244 млрд грн менше уточненого плану на звітний період /при затвердженому граничному обсязі – 1.459,5 млрд грн/, за спеціальним фондом – з профіцитом у сумі 30,9 млрд грн /при затвердженому граничному обсязі дефіциту – 181,1 млрд грн/. Нижчий від запланованого на звітний період показник дефіциту загального фонду державного бюджету обумовлений недоотриманням державних запозичень (передусім зовнішніх) та проведенням видатків і наданням кредитів у менших обсягах від плану.

Від приватизації державного майна за січень-травень 2025 р. до загального фонду державного бюджету надійшло 714,6 млн грн (від продажу об'єктів малої приватизації), що становить 22,3% затвердженого річного плану /3,2 млрд грн/ та на 14,3% (або на 89,6 млн грн) більше плану на звітний період, але на 26% (або на 250,6 млн грн) менше, ніж у відповідному періоді 2024 р. За інформацією Фонду державного майна, найбільше надійшло коштів від приватизації таких об'єктів: пакету акцій ЄМК ДП "Житомирський лікеро-горілчаний завод" (137,5 млн грн), об'єкта незавершеного будівництва – дитяча уронефрологічна клініка на 80 ліжок ДУ "Інститут урології імені академіка О.Ф. Возіанова НАМН України" (111 млн грн), ЄМК ДП Київського заводу "Імпульс" (92,3 млн грн), об'єкта незавершеного будівництва, що обліковується на балансі ДУ "Інститут судової психіатрії Міністерства охорони здоров'я України" (56 млн грн), ЄМК ДП "Інформаційно-аналітичне агентство" (41,7 млн грн), ЄМК ДП "Сільськогосподарське підприємство "Земельний фонд" (33,2 млн грн), ЄМК ДП "Український державний проектний інститут "Укрміськбудпроект" (28,9 млн грн). Крім того, згідно з повідомленням на офіційному сайті Фонду державного майна 18.06.2025 за результатами аукціону з великої приватизації продано пакет акцій ДАТ "Будівельна компанія "Укрбуд" за 805 млн грн. При цьому до спеціального фонду не надходили кошти, передбачені підпунктом 1-1 частини 3 статті 15

Кодексу (70% надходжень від приватизації майна установ виконання покарань і слідчих ізоляторів, що безпосередньо не забезпечують виконання встановлених для них завдань і функцій), та кошти, передбачені пунктом 11 статті 12 Закону (90% надходжень від приватизації будівель та споруд державних закладів вищої освіти та наукових установ, що реорганізуються або реорганізовані шляхом злиття або приєднання).

Державні запозичення на фінансування державного бюджету за січень-травень п.р. здійснені в обсязі 705,8 млрд грн (30,3% затвердженого річного плану /2.325,7 млрд грн/), у т.ч. внутрішні запозичення – 196,6 млрд грн, зовнішні запозичення – 509,2 млрд грн. Порівняно з відповідним періодом 2024 р. державні запозичення були більшими на 84,8 млрд грн, або на 13,7%.

Зокрема, за загальним фондом державні запозичення становили 693,7 млрд грн, або 83,4% уточненого плану на звітний період (на 137,9 млрд грн менше) та на 81,6 млрд грн більше, ніж у відповідному періоді 2024 р., у т.ч.:

внутрішні запозичення (від розміщення ОВДП) – у сумі 196,6 млрд грн (на 7,1 млрд грн більше, ніж у відповідному періоді 2024 р.), з них за рахунок випуску військових облігацій – 99,6 млрд грн, при цьому переважно залучено середньострокові запозичення (188,6 млрд грн);

зовнішні запозичення – у сумі 497,05 млрд грн /або близько 11,9 млрд дол. США/, які є довгостроковими запозиченнями, у т.ч. кошти отримано від: ЄС – загалом 406,4 млрд грн /9,1 млрд євро/, з яких 268,1 млрд грн /6 млрд євро/ – в рамках ініціативи країн G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA) та Механізму кредитного співробітництва для України (ULCM), 138,3 млрд грн /3,1 млрд євро/ – в рамках інструменту Ukraine Facility; Уряду Канади в рамках ініціативи країн G7 ERA – 72 млрд грн /1,3 млрд СПЗ/; МВФ в рамках чотирирічної програми Механізму розширеного фінансування (EFF) – 16,5 млрд грн /300,5 млн СПЗ/; МБРР в рамках проекту "Трансформація охорони здоров'я шляхом реформи та інвестицій в ефективність" – 2,1 млрд грн /50 млн дол. США/.

Відповідно до пункту 35-1 розділу VI Кодексу з початку п.р. прийнято рішення Уряду щодо здійснення правочинів з умовними зобов'язаннями, внаслідок яких державі надаються кредити, повернення яких буде здійснюватися за рахунок доходів, отриманих від заморожених активів РФ, відповідно до Механізму ULCM в рамках ініціативи ERA, а саме: кредит від Уряду Великобританії на загальну суму 2.258 млн фунтів стерлінгів, що має використовуватися для закупівлі оборонних матеріалів для України /постанова КМУ від 14.02.2025 № 164/; кредит від Уряду Канади на загальну суму, що не перевищує 5 млрд канадських доларів /постанова КМУ від 21.02.2025 № 182/; кредит від Уряду Японії на суму до 471,9 млрд японських єн /постанови КМУ від 02.05.2025 № 504 і від 30.05.2025 № 619/. При цьому в рамках ініціативи ERA і Механізму ULCM вже надійшло у п.р. (на 01.07.2025) п'ять траншів кредитів від ЄС на загальну суму 7 млрд євро /згідно з Угодою між Україною та Європейським Союзом про впровадження Механізму кредитного співробітництва для України, ратифікованою Законом України

від 05.12.2024 № 4121–IX/. Крім того, за загальним фондом державного бюджету зменшено річний план державних запозичень без внесення змін до Закону на 149,1 млрд грн (*загальний обсяг – до 1.998,6 млрд грн, зовнішні запозичення – до 1.419,3 млрд грн*) у зв'язку з надходженням у п.р. у такій сумі гранту, що залучається в рамках ініціативи ERA в результаті здійснення правочину з умовними зобов'язаннями відповідно до пункту 35-1 розділу VI Кодексу, постанови КМУ від 06.12.2024 № 1388 та розпорядження КМУ від 13.12.2024 № 1251-р (*про що зазначено вище*), з одночасною відповідною зміною планових показників доходів (*збільшення до 2.282,4 млрд грн*) і дефіциту (*зменшення до 1.310,4 млрд грн*).

За інформацією на офіційному сайті Мінфіну, в рамках ініціативи ERA на 01.07.2025 загалом залучено до державного бюджету 18.601 млрд дол. США, з них у 2025 р. – 17.601 млрд дол. США. Зобов'язання за такими коштами є умовними, відтак вони не призвели до збільшення державного боргу (*згідно з пунктом 35-1 розділу VI Кодексу боргові зобов'язання можуть виникнути за певних обставин*). Однак на даний час немає офіційної узагальненої звітної інформації з даного питання, насамперед щодо обсягу таких коштів у гривневому еквіваленті, в розрізі кредиторів, видів надходжень згідно з бюджетною класифікацією (у вигляді грантів чи зовнішніх запозичень) за загальним чи спеціальним фондом державного бюджету, чіткого періоду їх отримання у прив'язці до реєстру правочинів з умовними зобов'язаннями, який ведеться Мінфіном та інформація з якого щомісяця публікується на офіційному сайті Мінфіну.

За оперативними даними, за I півріччя п.р. до загального фонду державні запозичення залучені у сумі 856,2 млрд грн, що становить 39,9% затвердженого річного плану */2.147,7 млрд грн/*, у т.ч.: внутрішні запозичення – 232,4 млрд грн (або 40,1% затвердженого річного плану), зовнішні запозичення – 623,8 млрд грн (або 39,8% затвердженого річного плану).

Зовнішні цільові кредити до спеціального фонду за 5 місяців п.р. становили 12,1 млрд грн, або 6,8% затвердженого річного плану */178 млрд грн/* та на 3,1 млрд грн (або на 35,1%) більше, ніж за відповідний період 2024 р. Отже, стан залучення зовнішніх цільових кредитів залишається низьким, хоча щодо номінальних обсягів дещо поліпшився порівняно з попереднім роком. У Висновку РП зауважено, що відповідні надходження до спеціального фонду менші плану внаслідок: недоліків у плануванні та недостатності вжитих заходів відповідальними виконавцями проектів щодо їх реалізації; призупинення реалізації частин окремих проектів через повне або часткове руйнування об'єктів; тривалого проведення процедур закупівель, перенесення їх або проведення повторних тендерних торгів; реструктуризації окремих проектів щодо перерозподілу коштів між компонентами, введення нових компонентів і необхідності внесення змін до нормативно-правових актів та договорів.

Керуючись частиною 8 статті 23 Кодексу і статтею 27 Закону, на 25.06.2025 прийнято 2 рішення Уряду (*відповідно постанова КМУ від 14.03.2025 № 289 і розпорядження КМУ від 04.06.2025 № 548-р*), згідно з

якими за спеціальним фондом державного бюджету здійснено перерозподіл деяких витрат державного бюджету для реалізації інвестпроектів відповідно Мінрозвитку на суму 87,9 млн грн (кредитор – МБРР) і Міноборони на суму 26.425,6 млн грн (кредитор – Уряд Великобританії), що має сприяти підвищенню рівня залучення відповідних кредитних коштів та їх використання.

У січні-травні п.р. витрати державного бюджету з погашення та обслуговування боргових зобов'язань становили 389,5 млрд грн, що на 28,4% більше, ніж у відповідному періоді 2024 р. Платежі з погашення державного боргу здійснені у сумі 252,9 млрд грн (88,5% плану на звітний період), у т.ч. на погашення внутрішнього боргу – 208,9 млрд грн, зовнішнього боргу – 44 млрд грн. Видатки на обслуговування державного боргу проведено в обсязі 136,6 млрд грн, або 28,4% бюджетних призначень і 66% плану на звітний період. За оперативними даними, за I півріччя п.р. витрати щодо державного боргу становили 502,26 млрд грн, у т.ч. на: погашення – 322,41 млрд грн (46,6% затвердженого річного плану), обслуговування – 179,85 млрд грн (37,4% бюджетних призначень). Рахункова палата зазначила, що економії таких витрат у I кварталі п.р. сприяв менший середній обмінний курс гривні до іноземних валют за такий період, ніж врахований у показниках державного бюджету на 2025 рік.

Згідно із статтею 6 Закону граничний обсяг надання державних гарантій у 2025 р. визначено загалом у сумі 179,4 млрд грн. За 5 місяців п.р. державні гарантії надано в обсязі 23,1 млрд грн, що на 16,9 млрд грн більше, ніж за відповідний період 2024 р. /6,2 млрд грн/. Зокрема, державні гарантії надано за зовнішніми зобов'язаннями ПрАТ "Укргідроенерго" у сумі 200 млн євро (або 8,8 млрд грн), АТ "НАК "Нафтогаз України" у сумі 270 млн євро (або 12,6 млрд грн), АТ "Укргазвидобування" у сумі 36,4 млн євро (або 1,7 млрд грн). При цьому у звітній інформації вказано, що гарантійна угода щодо ПрАТ "Укргідроенерго" набрала чинності 23.01.2025 на підставі договору гарантії від 17.02.2024 (Проект "Аварійне відновлення гідроелектростанцій") між Україною, ЄБРР та Урядом Італійської Республіки і постанови КМУ від 13.02.2024 № 167 "Питання надання у 2024 році державної гарантії за зобов'язаннями приватного акціонерного товариства "Укргідроенерго" (тобто майже через рік після прийняття вказаних документів). Однак зазначене урядове рішення прийнято відповідно до підпункту "б" пункту 2 статті 6 Закону України "Про Державний бюджет України на 2024 рік" та передбачає надання державної гарантії у 2024 р. (тобто стосується попереднього бюджетного періоду), хоча і не було реалізовано у минулому році. Тому з метою недопущення відповідних колізій слід забезпечити прийняття урядових рішень про надання державних гарантій та безпосередньо надання Мінфіном таких гарантій в одному бюджетному періоді на виконання закону про державний бюджет на відповідний період та за необхідності опрацювати питання щодо внесення змін до законодавства для врегулювання відповідного питання. Поряд з тим, постановою КМУ від 04.04.2025 № 373 визнано за доцільне залучення ПрАТ "Укргідроенерго" позики від МБРР у розмірі 70 млн

дол. США під державну гарантію, але у звітній інформації немає відповідної гарантії, оскільки її ще не надано.

Загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу на 31.05.2025 становив 7.515,2 млрд грн та збільшився з початку п.р. у гривневому еквіваленті на 534,2 млрд грн, або на 7,7%. Обсяг державного боргу збільшився з початку п.р. на 546,7 млрд грн, або на 8,2%, і становив 7.239,2 млрд грн (*затверджений граничний обсяг на 31.12.2025 – 8.210,5 млрд грн*). Гарантований державою борг порівняно з початком п.р. зменшився на 12,5 млрд грн, або на 4,3%, і становив 276 млрд грн (*затверджений граничний обсяг на 31.12.2025 – 406,7 млрд грн*). Збільшення державного боргу за звітний період відбулося внаслідок перевищення надходжень від державних запозичень над витратами на погашення державного боргу, а зменшення гарантованого державою боргу – в основному у зв'язку з погашенням НБУ боргу перед МВФ. Рахунковою палатою зауважено, що Мінфін донині не затвердив програми управління боргом на 2025 рік (*затвердження якої передбачено пунктом 6 Порядку здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (місцевим) боргом /затвердженого постановою КМУ від 01.08.2012 № 815/*), що не сприяє дотриманню визначеного у Кодексі принципу публічності та прозорості і здійсненню передбаченого Урядом контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним боргом.

Залишки бюджетних коштів за загальним фондом зменшилися з початку п.р. на 0,15 млрд грн та на кінець травня п.р. становили 0,9 млрд грн, а за спеціальним фондом – збільшилися на 46,8 млрд грн і становили відповідно 157,4 млрд грн.

Для покриття тимчасових касових розривів загального фонду у 2025 р. залучаються кошти ЄКР, зокрема фінансування державного бюджету за рахунок коштів ЄКР на 01.06.2025 становило 160,4 млрд грн (проти 141,5 млрд грн на кінець 2024 р.), що пов'язано з недостатністю надходжень загального фонду державного бюджету для проведення першочергових витрат з цього фонду. У Висновку РП зазначено, що у I кварталі п.р. для часткового заміщення недоотриманих державних запозичень здійснено понадпланове залучення коштів ЄКР. Згідно з частиною 5 статті 43 Кодексу такі кошти підлягають поверненню до кінця звітного бюджетного періоду, але з огляду на норми пункту 22 розділу VI Кодексу постановою КМУ від 23.12.2022 № 1420 "Про внесення змін до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану" передбачено повернення таких коштів не пізніше наступного бюджетного періоду, який настане після припинення або скасування дії воєнного стану.

Загалом надходження загального фонду державного бюджету за 5 місяців п.р. становили 1.761,6 млрд грн, у т.ч.: внутрішні надходження (*доходи без міжнародної фінансової допомоги (грантів), внутрішні запозичення, надходження від приватизації державного майна і повернення кредитів*) – 1.097,5 млрд грн, або 62,3% загального обсягу надходжень (за 5 місяців 2024 р. – 930,8 млрд грн і 66,8%); зовнішні надходження

(міжнародна фінансова допомога (гранти) і зовнішні запозичення) – 664,1 млрд грн, або відповідно 37,7% (за 5 місяців 2024 р. – 462,8 млрд грн і 33,2%). За оперативними даними, надходження загального фонду за січень-червень п.р. становили 2.165,9 млрд грн, з них: внутрішні надходження – 1.331,2 млрд грн, або 61,5% загального обсягу надходжень (у I півріччі 2024 р. – 1.122,2 млрд грн і 67,3%); зовнішні надходження – 834,7 млрд грн, або відповідно 38,5% (у I півріччі 2024 р. – 544,7 млрд грн і 32,7%). Отже, у I півріччі п.р. внутрішні надходження в 1,6 раза перевищили зовнішні надходження та зросли на 18,6% порівняно з відповідним періодом 2024 р.

ЩОДО ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

За 5 місяців п.р. видатки державного бюджету проведено загалом у сумі 1.986 млрд грн, або 50,5% бюджетних призначень, з них за загальним фондом – у сумі 1.538,7 млрд грн (42,8% бюджетних призначень та 88,6% уточненого плану на звітний період, або на 198,9 млрд грн менше). Порівняно з відповідним періодом попереднього року видатки державного бюджету зросли на 440,2 млрд грн (або на 28,5%) переважно у зв'язку із збільшенням видатків на оборону на 342,7 млрд грн (або на 43,8%).

У Висновку РП вказано, що причинами проведення видатків у менших обсягах є, зокрема: послаблення бюджетної дисципліни учасниками бюджетного процесу внаслідок нерозроблення і незатвердження документів, що дають право на проведення видатків; недотримання або перенесення визначених умовами контрактів термінів поставок товарів, здійснення робіт і послуг, у т.ч. оборонного призначення; оплата медичних та соціальних послуг у межах потреби; економія видатків на обслуговування державного боргу.

Відповідно до наданої Мінфіном інформації щодо стану затвердження порядків використання бюджетних коштів та паспортів бюджетних програм слід зазначити, що на початок червня п.р.:

з 91 бюджетної програми, які потребують затвердження порядків використання коштів, прийнято постанови КМУ за 78 бюджетними програмами (або 85,7%). Отже, не затверджено порядки використання бюджетних коштів за 13 бюджетними програмами (або 14,3%);

до Мінфіну з 462 паспортів бюджетних програм, що потребують затвердження у п.р., надійшло 448 паспортів (або 97%), з них погоджено Мінфіном 443 паспорти, а не подано на погодження 14 паспортів (або 3%).

При цьому на 01.06.2025 не розпочато проведення видатків загального фонду за 30 бюджетними програмами, незважаючи на наявність відповідних бюджетних асигнувань на звітний період, що вірогідно спричинено як низькою виконавською дисципліною головних розпорядників (зокрема через зволікання з прийняттям порядків використання коштів державного бюджету та затвердженням паспортів бюджетних програм), так і обмеженістю ресурсів загального фонду державного бюджету і відповідно здійснення платежів згідно з визначеною їх черговістю /згідно з постановою КМУ від 09.06.2021 № 590 "Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану" (із змінами)/. Разом з тим, такі бюджетні програми потребують додаткового

аналізу на предмет їх доцільності в умовах воєнного стану та можливості спрямування вивільненого ресурсу на першочергові потреби держави.

Керуючись частинами 6 і 8 статті 23 Кодексу, з початку п.р. /на 01.07.2025/ Урядом загалом прийнято 18 рішень (без врахування рішень ДСК) щодо передачі бюджетних призначень чи перерозподілу видатків державного бюджету і надання кредитів з державного бюджету */найбільше таких рішень прийнято щодо Мінрозвитку і МОН/*, поки що така кількість рішень є меншою, ніж за відповідні періоди 2 попередніх років (2023 р. – 19 рішень, 2024 р. – 26 рішень), при цьому згідно з підпунктом 1 пункту 22 розділу VI Кодексу в умовах воєнного стану не застосовуються норми статті 23 Кодексу щодо погодження з Комітетом відповідних рішень КМУ. Разом з тим, у Висновку РП зауважено, що для закупівлі товарів оборонного призначення (зокрема, боєприпасів, безпілотних літальних апаратів) у лютому-березні п.р. перерозподілено значні обсяги видатків на оплату праці (174,8 млрд грн), заплановані на жовтень-грудень, що спричинить необхідність пошуку до кінця 2025 р. додаткового ресурсу для забезпечення виплати зарплати з нарахуваннями, зокрема військовослужбовців.

У державному бюджеті на 2025 рік резервний фонд визначено в обсязі 29,59 млрд грн, що становить 1,4% видатків загального фонду *(згідно з частиною 3 статті 24 Кодексу резервний фонд бюджету не може перевищувати 1% видатків загального фонду бюджету, але відповідно до пункту 22 розділу VI Кодексу така норма не застосовується в умовах воєнного стану)*. На 01.07.2025 Урядом прийнято рішення про виділення з резервного фонду загалом 34,5 млрд грн (або 99,8% уточненого річного плану, який на 5 млрд грн більше бюджетних призначень у зв'язку із здійсненням перерозподілу загальнодержавних видатків Мінфіну). Зважаючи, що до завершення 2025 р. залишається ще півроку та продовжується збройна агресія, виникне необхідність вишукування джерел для збільшення видатків щодо резервного фонду з метою фінансового забезпечення непередбачених заходів. За даними Казначейства, за січень-травень п.р. розподілено відповідні кошти на загальну суму 13,6 млрд грн (або 73,2% виділених коштів за відповідний період згідно з рішеннями КМУ */18,5 млрд грн/*), з них видатки проведено у сумі 6,2 млрд грн (або 45,9% розподілених коштів). Однак окремі рішення КМУ щодо виділення коштів з резервного фонду не повною мірою відповідали меті створення такого фонду, оскільки відповідні видатки могли бути передбачені під час складання проекту державного бюджету або проведені за бюджетними програмами, бюджетні призначення на які затверджено Законом, наприклад щодо надання одноразової державної грошової допомоги "Зимова підтримка" (5,5 млрд грн) */розпорядження КМУ від 13.01.2025 № 22 (із змінами від 11.03.2025 № 275 і від 21.05.2025 № 582)/* і надання державної грошової допомоги покупцям товарів українського виробництва та часткової компенсації вартості техніки і обладнання вітчизняного виробництва (2,6 млрд грн) */постанова КМУ від 04.06.2025 № 652/*.

У структурі здійснених за січень-травень 2025 р. видатків державного бюджету найбільшу питому вагу за функціональною класифікацією становили видатки на: оборону /56,7% загального обсягу видатків/ – 1.125,4 млрд грн (на 43,8% більше порівняно з відповідним періодом 2024 р.), громадський порядок, безпеку та судову владу /відповідно 14,7%/ – 292,6 млрд грн (відповідно на 25,3% більше), соціальний захист та соціальне забезпечення /8,7%/ – 173,3 млрд грн (на 8,2% менше), загальнодержавні функції /8,2%/ – 163,8 млрд грн (на 33,6% більше), зокрема на обслуговування боргу та виплати за державними деривативами – 136,6 млрд грн (на 34,4% більше), охорону здоров'я /4%/ – 78,5 млрд грн (на 7,3% більше).

Видатки на забезпечення сектору національної безпеки і оборони за 5 місяців п.р. проведені в обсязі 1.399,6 млрд грн, що становить 70,5% загального обсягу здійснених видатків державного бюджету.

Із загального фонду державного бюджету Пенсійному фонду за бюджетною програмою "Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду" (код 2506080) протягом 5 місяців п.р. спрямовано кошти у сумі 93,8 млрд грн, або 100% плану на звітний період і 39,6% бюджетних призначень /236,9 млрд грн/, що на 20,1 млрд грн менше порівняно з відповідним періодом 2024 р. і певним чином пов'язано з реалізацією норм статей 38, 45 і 46 Закону. У I півріччі п.р., вперше за багато років, не залучалися кошти ЄКР на покриття тимчасових касових розривів Пенсійного фонду, але залишається непогашеною заборгованість за наданими у попередніх роках позиками у сумі 11,3 млрд грн.

Видатки спеціального фонду державного бюджету у січні-травні п.р. здійснені у сумі 447,3 млрд грн, що становить 132,6% бюджетних призначень та 57,9% уточненого річного плану (збільшеного на 434,7 млрд грн в основному в частині видатків, які здійснюються за рахунок власних надходжень бюджетних установ).

За окремими видатками спеціального фонду, як і в попередніх роках, спостерігається низький рівень використання коштів за наявності відповідних надходжень (про що частково зазначено вище), що вказує про неефективне управління такими коштами та накопичення значних залишків. Наприклад, йдеться про виконання норм пункту 5-1 частини 3 статті 29 і пункту 5-1 частини 4 статті 30 Кодексу та статті 24 Закону щодо здійснення видатків на реалізацію програм та заходів на охорону здоров'я, освіту, культуру, фізичну культуру і спорт, наукову і науково-технічну діяльність за 5 визначеними бюджетними програмами за рахунок відповідних надходжень /плати за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на випуск та проведення лотерей/. У січні-травні п.р. відповідні надходження становили 291,9 млн грн (на 30,3% більше плану на звітний період), але кошти використовувалися лише за однією бюджетною програмою – "Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту"(код 3401220) /використано 12,4 млн грн, що становить 47,3% відповідних надходжень за цією програмою (26,3 млн грн)/. На

01.06.2025 залишок відповідних надходжень (з урахуванням залишку на 01.01.2025) становив загалом 1,86 млрд грн, з них найбільше за бюджетними програмами: "Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру" (код 2301400) – майже 647 млн грн, "Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту" (код 3401220) – 608,3 млн грн, "Фонд розвитку закладів загальнодержавного значення, в тому числі їх будівництво" (код 3801280) – 468,7 млн грн. Зазначене свідчить про недостатню ефективність і спроможність головних розпорядників щодо використання таких коштів, що загалом знецінює законодавчо визначену цільову прив'язку відповідних надходжень.

Щодо окремих фондів, створених у складі спеціального фонду державного бюджету відповідно до статей 24-2, 24-3, 24-4 і 24-5 Кодексу, теж зберіглася негативна тенденція в частині низького рівня використання коштів за наявності відповідних надходжень, зокрема у січні-травні п.р. щодо: Державного фонду поводження з радіоактивними відходами кошти використано у сумі 167,6 млн грн /залишок на 01.06.2025 становив 3,3 млрд грн/, державного дорожнього фонду – 591,7 млн грн /залишок – 2,8 млрд грн/, державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації кошти не використовувалися /залишок – 2,7 млрд грн/.

У 2025 р. (як і в 2 попередніх роках) у складі спеціального фонду державного бюджету створено фонд ліквідації наслідків збройної агресії, джерелами формування якого згідно пунктом 10 статті 11 Закону є кошти, отримані у зв'язку з виконанням законів України "Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів" і "Про санкції" /за 5 місяців п.р. надійшло 5,6 млрд грн/, які згідно з статтею 43 Закону спрямовуються на компенсацію за знищений/пошкоджений об'єкт житлового призначення відповідно до прийнятих рішень КМУ про виділення коштів з цього фонду. Водночас згідно із статтею 44 Закону у 2025 р. залишки коштів цього фонду на 01.01.2025 /за даними Казначейства – 7,6 млрд грн/ зберігаються і за рішеннями КМУ спрямовуються на завершення проектів (об'єктів, заходів), реалізація яких у попередніх роках здійснювалася за рахунок коштів цього фонду. На 01.07.2025 прийнято 6 рішень Уряду про виділення коштів з цього фонду на загальну суму 11,1 млрд грн, а саме: за рахунок поточних надходжень цього фонду – 2 рішення /розпорядження КМУ від 09.05.2025 № 456-р і постанова КМУ від 11.06.2025 № 685/ на суму 4,2 млрд грн (або 75,2% надходжень); за рахунок залишку коштів цього фонду – 4 рішення /постанови КМУ від 07.03.2025 № 251, від 11.04.2025 № 412, від 16.05.2025 № 570 і від 18.06.2025 № 718/ на суму 6,9 млрд грн (або 90,1% залишку коштів). За 5 місяців п.р. видатки фонду ліквідації наслідків збройної агресії становили 2,2 млрд грн (або 20% розподілених коштів).

У січні-травні п.р. порівняно з відповідним періодом 2024 р. капітальні видатки збільшилися на 28,9% (проведені у сумі 91,5 млрд грн, або 32,4%

уточненого річного плану), поточні видатки – на 28,5% (відповідно 1.894,5 млрд грн, або 46,7%).

Законом України від 16.01.2025 № 4225–ІХ "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо актуалізації та удосконалення деяких положень" з 2025 р. запроваджено нову модель публічних інвестицій, що здійснюються за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів (у т.ч. отриманих у вигляді міжнародної технічної допомоги, коштів, залучених під державні (місцеві) гарантії тощо) для реалізації публічних інвестиційних проектів і програм публічних інвестицій. Для здійснення аналізу публічних інвестицій у п.р. від Комітету направлено звернення до Мінфіну /лист від 10.03.2025 № 04-13/12-2025/54825(1827987)/ щодо надання щомісячної інформації про використання коштів на реалізацію публічних інвестиційних проектів, однак отримана інформація є неповною (зокрема, немає даних про міжнародні фінансові організації або уряди інших країн, за рахунок коштів яких реалізуються публічні інвестиційні проекти, про обсяги коштів за субвенціями з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію окремих публічних інвестиційних проектів, показник щодо стану виконання публічних інвестиційних проектів в рамках однієї бюджетної програми не відповідає загальному звітному показнику за такою програмою), що унеможлиблює здійснення комплексного аналізу публічних інвестицій.

За 5 місяців п.р. повернуто кредитів до загального фонду державного бюджету в обсязі 6,1 млрд грн, або 40,4% затвердженого річного плану та 95,4% плану на звітний період. До спеціального фонду повернуто кредитів в обсязі 75,6 млн грн, або 28% затвердженого річного плану.

За січень-травень 2025 р. надано кредитів з державного бюджету у сумі 2,03 млрд грн, або 3,8% бюджетних призначень, у т.ч. із загального фонду – 0,14 млрд грн (0,9% бюджетних призначень і 3,3% плану на звітний період), із спеціального фонду – 1,89 млрд грн (5% бюджетних призначень).

Кредиторська заборгованість на 01.06.2025 за видатками загального фонду становила 5 млрд грн і збільшилася з початку п.р. в 3,4 раза (з яких за видатками Міноборони – 2,1 млрд грн і збільшилася в 10 разів, за видатками МВС – 0,9 млрд грн і збільшилася в 11 разів), з них прострочена кредиторська заборгованість – 1,2 млрд грн (23,4% загального обсягу заборгованості, збільшилася на 9,8% з початку п.р.). Дебіторська заборгованість за видатками загального фонду на 01.06.2025 становила 411,9 млрд грн (з яких 348,7 млрд грн – за видатками Міноборони) і збільшилася з початку п.р. на 10,5%, з них прострочена дебіторська заборгованість – 69,2 млрд грн (16,8% загального обсягу заборгованості, збільшилася на 17,5% з початку п.р.), з яких 59,6 млрд грн – за видатками Міноборони. У Висновку РП зауважено, що необхідно посилити ведення розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів претензійно-позовної роботи і системно вживати заходів для погашення заборгованості, насамперед простроченої, щоб запобігти втратам державного бюджету. Загалом стан і динаміка бюджетної заборгованості потребує постійного моніторингу, аналізу причин її зростання з огляду на обмеженість

фінансових ресурсів держави в умовах воєнного стану та значні потреби сектору національної безпеки і оборони.

ЩОДО ТРАНСФЕРТІВ МІЖ ДЕРЖАВНИМ І МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ

За січень-травень п.р. трансферти з державного бюджету надані місцевим бюджетам у сумі 74 млрд грн, що становить 33,4% уточненого річного плану, у т.ч. за загальним фондом – 73,06 млрд грн (35,4% уточненого річного плану та 93,9% уточненого плану на звітний період), за спеціальним фондом – 0,94 млрд грн (6,1% уточненого річного плану). За оперативними даними, за I півріччя п.р. такі трансферти надані місцевим бюджетам у сумі 103,55 млрд грн, у т.ч. за загальним фондом – 102,09 млрд грн (92,3% уточненого плану на звітний період), за спеціальним фондом – 1,46 млрд грн.

Базова дотація перерахована місцевим бюджетам у сумі 10,6 млрд грн, або 100% плану на січень-травень п.р. Реверсна дотація також передана з місцевих бюджетів до державного бюджету у запланованому на звітний період обсязі – 6,3 млрд грн.

4 додаткові дотації надано місцевим бюджетам у повному обсязі відповідно до плану на 5 місяців п.р., а додаткова дотація на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації (код 3511280), передана у сумі 9,8 млрд грн, або 75% плану на звітний період (при цьому нерозподіленими залишається майже 22 млрд грн такої дотації, розподіл якої між місцевими бюджетами здійснюється з урахуванням особливостей, визначених постановою КМУ від 14.01.2025 № 23).

Із загального фонду державного бюджету субвенції перераховані у сумі 50,96 млрд грн, або 97,1% плану на січень-травень п.р. Серед таких субвенцій переважну частину становила освітня субвенція (майже 80,8% загального обсягу таких субвенцій), яку перераховано у сумі 41,2 млрд грн (96,9% уточненого плану на звітний період). Відповідно до постанови КМУ від 05.12.2024 № 1394 здійснено розподіл освітньої субвенції між місцевими бюджетами на січень-серпень 2025 р. у сумі 68,2 млрд грн, нерозподіленими залишаються 34,95 млрд грн (або 33,9%), з яких 1,03 млрд грн – резерв освітньої субвенції. Поряд з тим, на здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти вперше місцевим бюджетам надано відповідну субвенцію у сумі 3,9 млрд грн, або 100% плану на січень-травень п.р. згідно з розподілом на січень-червень 2025 р., затвердженим постановою КМУ від 27.12.2024 № 1515 (нерозподіленими залишаються 7,4 млрд грн, або 61,5%). На 01.07.2025 Урядом не прийнято рішень щодо подальшого розподілу коштів за зазначеними субвенціями.

У п.р. вперше 10 субвенцій загального фонду передбачено на реалізацію публічних інвестиційних проектів, що надані місцевим бюджетам за звітний період загалом у сумі 4,56 млрд грн, або 96,2% плану на січень-травень п.р., але лише 24,4% бюджетних призначень, що спричинено запізнаним прийняттям порядків та умов надання таких субвенцій (за 4 новими субвенціями не дотримано вимог частини 2 статті 97 Кодексу щодо

затвердження порядку та умов їх надання не пізніше кінця січня 2025 р.) і їх розподілом між місцевими бюджетами та створює ризики освоєння відповідних коштів у запланованих обсягах.

Рівень надання субвенцій із спеціального фонду державного бюджету за 5 місяців п.р. становив 26,9% плану на звітний період, що зумовлено передусім невиконанням плану зовнішніх цільових кредитів, за рахунок яких надаються окремі субвенції. Найбільшими серед субвенцій спеціального фонду стали: субвенція на реалізацію проектів (об'єктів, заходів), спрямованих на ліквідацію наслідків збройної агресії (*виділена з фонду ліквідації наслідків збройної агресії*), яку перераховано у сумі 0,3 млрд грн (або 100% уточненого річного плану), освітня субвенція для придбання обладнання, створення та модернізації (проведення реконструкції та капітального ремонту) їдалень (харчоблоків) закладів загальної середньої освіти (*надана за рахунок перерахованих до спеціального фонду державного бюджету залишків освітньої субвенції*), яку перераховано у сумі 0,26 млрд грн. Особливістю використання освітньої субвенції за спеціальним фондом, обсяг якої сформовано відповідно до статті 25 Закону за рахунок залишку цієї субвенції на 01.01.2025 у сумі 3,7 млрд грн, є її спрямування на реалізацію заходів у сфері освіти за рішеннями КМУ (станом на 01.07.2025 не розподілено 2,3 млрд грн, або 61,6%). Крім того, за спеціальним фондом не розподілено субвенцію на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами (код 2211220), обсяг якої сформовано відповідно до статті 26 Закону за рахунок залишку цієї субвенції на 01.01.2025 у сумі 93,4 млн грн.

У Законі з 34 трансфертів з державного бюджету (29 субвенцій і 5 дотацій) затверджено без розподілу між місцевими бюджетами 24 трансферти /за кодами 1511090, 1511800, 1511810, 2211190, 2211220, 2211230, 2211360, 2211370, 2211800, 2211810, 2211820, 2211830, 2211840, 2211850, 2311800, 2511800, 3121160, 3121350, 3121600, 3121620, 3121680, 3121690, 3411250, 3511060/, відтак розподіли зазначених трансфертів відповідно до частини 6 статті 108 Кодексу мають здійснюватися КМУ за погодженням з Комітетом (крім субвенцій за кодами 2211190 та 2211220, розподіл яких згідно з статтями 25 і 26 Закону здійснюється Урядом), при цьому згідно із підпунктом 1 пункту 22 розділу VI Кодексу в умовах воєнного стану не застосовується вимога щодо погодження з Комітетом відповідних рішень Уряду. Керуючись частиною 6 статті 108 Кодексу та статтями 25 і 26 Закону, на 01.07.2025 прийнято 41 рішення КМУ щодо розподілу або перерозподілу трансфертів з державного бюджету між місцевими бюджетами.

Наразі, крім зазначених вище трансфертів за кодами 2211190, 2211220, 2211370 і 3511280, залишаються нерозподіленими або розподіленими частково 7 субвенцій (що потребують прийняття рішень Уряду щодо їх розподілу), а саме на:

забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України (код 1511090)

/план за загальним фондом – 2.928 млн грн, не розподілено 2.529,3 млн грн (з урахуванням зменшення субвенції на 34,1 млн грн шляхом перерозподілу), або 86,4%/;

реалізацію публічного інвестиційного проекту із розвитку ветеранських просторів (код 1511810) /план за загальним фондом – 450 млн грн, не розподілено/;

забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти (код 2211360) /план за спеціальним фондом – 100 млн грн, не розподілено/;

реалізацію публічного інвестиційного проекту на придбання обладнання, створення та модернізацію (проведення реконструкції та капітального ремонту) їдалень (харчоблоків) закладів освіти, зокрема військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою (код 2211820) /план за загальним фондом – 960 млн грн, не розподілено 458,3 млн грн, або 47,7%/;

реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти "Нова українська школа" (код 2211850) /план за загальним фондом – 2.000 млн грн, не розподілено 230,25 млн грн, або 11,5%/;

реалізацію проекту "Ремонт житла для відновлення прав і можливостей людей (НОРЕ)" (код 3121160) /план за спеціальним фондом – 540 млн грн, не розподілено/;

реалізацію проектів в рамках Програми відновлення України ІІІ (код 3121690) /план за спеціальним фондом – 1.000 млн грн, не розподілено 299,2 млн грн, або 29,9%/.

Станом на 01.07.2025 ще не затверджено порядок та умови надання субвенції на реалізацію проекту "Ремонт житла для відновлення прав і можливостей людей (НОРЕ)".

Загалом тривале затвердження Урядом розподілів окремих субвенцій між місцевими бюджетами може спричинити надання таких субвенцій в обсягах менше плану, та, як наслідок, невиконання у запланованих обсягах окремих видатків місцевих бюджетів.

Керуючись статтями 14 і 24 Закону України "Про комітети Верховної Ради України" та частиною 2 статті 109 Кодексу, пропонується надати Уряду рекомендації для усунення виявлених недоліків при виконанні Закону та поліпшення управління бюджетними коштами у процесі виконання бюджету у 2025 р.

УХВАЛИЛИ:

1. Висновок Рахункової палати про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у першому кварталі та інформацію щодо поточного стану виконання державного бюджету у 2025 році взяти до відома і врахувати в роботі.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

1) проаналізувати Висновок Рахункової палати про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у першому кварталі, вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету у поточному році та опрацювати відповідні пропозиції Рахункової палати щодо можливості їх врахування;

2) завершити роботу щодо нормативно-правового забезпечення реалізації норм Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік" (зокрема статей 29, 48 та пунктів 23 і 30 розділу "Прикінцеві положення"), а також виконання вимог частини 7 статті 20 Бюджетного кодексу України щодо затвердження чи внесення змін до порядків використання коштів державного бюджету та частини 2 статті 97 цього Кодексу щодо порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам за кодом 3121160;

3) продовжити активну співпрацю з Європейським Союзом, міжнародними фінансовими організаціями, урядами іноземних держав щодо залучення міжнародної фінансової допомоги передусім у вигляді грантів на бюджетну підтримку для мінімізації боргового навантаження на державний бюджет і зменшення його дефіциту;

4) доручити Міністерству фінансів України забезпечити надання Комітету з питань бюджету і Рахунковій палаті узагальненої інформації про надходження коштів, які залучаються згідно з пунктом 35-1 розділу VI Бюджетного кодексу України в рамках ініціативи країн G7 ERA та повернення яких буде здійснюватися за рахунок доходів, отриманих від заморожених активів Російської Федерації, у розрізі кредиторів (із зазначенням реквізитів відповідних договорів), умовних зобов'язань та фактичних обсягів залучених до державного бюджету коштів (у відповідній валюті та еквіваленті в доларах США і гривнях) за видами надходжень (згідно з бюджетною класифікацією) окремо за загальним і спеціальним фондами державного бюджету щомісячно, не пізніше 15 числа місяця, наступного за звітним (починаючи з даних за січень-червень 2025 року (наростаючим підсумком), а також відповідної інформації загалом за 2024 рік;

5) вжити заходів щодо поліпшення стану залучення та використання коштів, що надходять до спеціального фонду державного бюджету у вигляді програм допомоги, грантів, кредитів (позик) від Європейського Союзу, іноземних держав, іноземних фінансових установ, міжнародних фінансових організацій та донорських установ, з метою своєчасного виконання відповідних програм та передбачених ними заходів;

6) забезпечити прийняття урядових рішень про надання державних гарантій та безпосередньо надання Міністерством фінансів України таких гарантій в одному бюджетному періоді на виконання закону про державний бюджет на відповідний рік та за необхідності опрацювати пропозиції щодо внесення змін до законодавства для врегулювання такого питання;

7) проаналізувати стан виконання витрат загального фонду державного бюджету у 2025 році, оцінивши ефективність і своєчасність реалізації

відповідних бюджетних програм, та за результатами такого аналізу підготувати пропозиції щодо перерозподілу відповідних коштів на нагальні загальносуспільні потреби;

8) дослідити спроможність використання у 2025 році коштів, отриманих до спеціального фонду державного бюджету за рахунок джерел, визначених пунктом 5-1 частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України (з урахуванням залишків попередніх років), за напрямками, визначеними статтею 24 Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік", та за необхідності внести відповідні пропозиції;

9) доручити головним розпорядникам коштів державного бюджету, відповідальним за Державний фонд поводження з радіоактивними відходами, державний дорожній фонд, державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації, вжити заходів щодо цільового і ефективного використання накопичених значних залишків коштів цих фондів та у разі неможливості такого використання внести пропозиції щодо перерозподілу зазначених коштів на національну безпеку і оборону;

10) забезпечити прийняття рішень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету з дотриманням вимог частини першої статті 24 Бюджетного кодексу України щодо здійснення за рахунок резервного фонду державного бюджету виключно непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту державного бюджету;

11) опрацювати питання про запровадження узагальненої періодичної звітності щодо виконання публічних інвестиційних проектів і програм публічних інвестицій, які повністю або частково реалізуються за рахунок коштів державного бюджету та/або з наданням державної підтримки, за бюджетними програмами в розрізі таких проектів і програм (із зазначенням відповідних витрат та джерел фінансового забезпечення);

12) доручити головним розпорядникам коштів державного бюджету вжити заходів щодо погашення кредиторської і дебіторської бюджетної заборгованості за видатками державного бюджету, забезпечуючи недопущення утворення нової простроченої заборгованості;

13) здійснити розподіл субвенцій з державного бюджету між місцевими бюджетами за кодами 1511810, 2211360, 3121160, а також завершити розподіл субвенцій за кодами 1511090, 2211190, 2211220, 2211370, 2211820, 2211850, 3121690, доручивши відповідним міністерствам забезпечити підготовку і узгодження необхідних проектів нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України;

14) подати Комітету з питань бюджету і Рахунковій палаті інформацію щодо врахування вищезазначених рекомендацій, включаючи пропозиції Рахункової палати, наведені в її Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у першому кварталі.